

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Rockoperák zenéjének és szövegének összehasonlítása

Ügyszám: SZJSZT 14/2003

A bíróság által feltett kérdések:

1. Egy zenei mű megalkotásakor a zeneszerző vagy librettó író rendeli alá magát a másíknak saját munkája során?

E körben a bíróság kéri, hogy a szakma szokásai szerint adjanak választ e kérdésre.

2. Állapítsa meg, hogy az alperes által becsatolt és 11. sorszámú videokazettán található zeneanyag fő motívumaiban mennyiben vethető össze a felperes által becsatolt CD, illetőleg a B. című rockopera zenei anyagával.
3. Adjanak választ arra a kérdésre, hogy a zenemű megalkotása során arányaiban mennyiben változhatnak meg a szöveg, illetőleg a zenei alkotórészek a főmotívumok elkészítésétől a végleges alkotásig.
4. Foglaljanak állást abban a kérdésben, hogy a J. című folkopera eredeti kezdeti és a B. című rockopera zenéje és szövege mennyiben vethetők össze. Milyen fő hasonlóságok és különbségek a jellemzőek?
5. A rendelkezésre álló, felperes által véglegesnek tekintett szövegekönyv és az alperesi átdolgozni kívánt példány, és a köztes munkapéldányok alapján foglaljanak állást abban a kérdésben, hogy a felperesi szövegekönyv mennyiben volt véglegesnek tekinthető?
6. Adjanak választ arra a kérdésre, hogy az alperes által elkészített zenei anyag, mely lényegét tekintve a 2002. február 12-i magnetofonkazettáról ismerhető meg, mennyiben tekinthető a felperes által csatolt szövegekönyvhöz igazított százalékos készülségűnek.

E körben a felperes állítása, hogy a zenei anyag közel 90%-ban elkészült.
7. A válaszok megadásánál legyenek figyelemmel a felperes által csatolt J. 1.2.3. CD kazettán tapasztaltakra és e körben állapítsák meg, hogy a felperesi szöveg az alperes által készített zenei anyaghoz illeszkedik-e.
8. Adjanak választ mindazon további kérdésekre, melyeket esetlegesen a felek intéznek a Szerzői Jogi Szakértő Testülethez.

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1. A mű választása általában a zeneszerző ténykedése. A librettót a zeneszerző elvárásaihoz, kéréseihez szokás igazítani. A librettista a zeneszerző keze alá dolgozik. Tehát a librettista rendeli alá magát a zeneszerzőnek. Kijelenthetjük, hogy ez több évszázados gyakorlat a zenés színházi műfajban.

Ad 2. A videokazettán I. L. zenéje hallható egy 1998-as kiállítás megnyitóján. Megállapítható tehát, hogy abban az időpontban már megvolt az a téma, amely a B. című I. L. – U. J. műben (CD) is hallható.

A felperes által becsatolt CD – amelyen G. I. – Cs. S.: J. című folkoperájának zenei anyaga hallható – nem mutat hasonlóságot I. L. videokazettán becsatolt zenéjével.

Ad 3. Zenés színpadi mű az ötlet megszületésétől a végső változat elkészüléséig számos átalakuláson mehet keresztül, amely jelentős változásokat eredményezhet. A változások mértéke csak egy adott mű alkotói folyamatát kronologikusan tükröző dokumentumok alapján lenne vizsgálható. A változtatások arányát azonban még ilyen dokumentáció birtokában sem lehetne számszerűsíteni. Tapasztalataink szerint, e fajta teljes dokumentáció – az alkotói munka jellegénél fogva – szinte soha nem áll rendelkezésre.

Ad 4. Amennyiben a felperes által becsatolt J. 1.2.3. CD jelenti a J. című mű eredeti, kezdeti változatát, abból – tekintettel arra, hogy a hangfelvétel szöveges éneket nem tartalmaz – csak az valószínűsíthető, hogy ez I. L. zenéje, melynek egyes motívumai valóban felhasználásra kerültek I. L.: B. című rockoperájában. Többek között az a motívum is szerepel az utóbbi rockoperában, amely I. L. zenéjeként a kiállítás megnyitóján is hallható a videó kazettán. A J. című mű eredeti, kezdeti ún. demo szintetizátor változatában felismerhetőek I. L. stílusjegyei és egyes dallamai, amelyek a B. című műben már kidolgozott hangszerelésben hallhatóak.

Ad 5. Több alkotó közreműködése esetében csak az tekinthető végleges változatnak, amelyet mindegyik alkotó annak fogad el. Ami a felperesnek I. L. zeneszerzővel folytatott közös munkáját illeti, az eljáró tanács álláspontja szerint egyik szövegkönyv-változat sem tekinthető véglegesnek. A köztes munkapéldányok is azt bizonyítják, hogy nincs olyan végleges változat, amelyet a szerzőtársak egybehangzóan annak tekintettek volna.

Ad 6-7. Mivel a 2002. február 12-én becsatolt magnetofonkazettán és a J. 1.2.3. CD-n szintetizátorral készített szöveg nélküli zene hallható – amely nem jelzi egzakt módon, hogy melyik szólam jelképezi az éneket, mikor, milyen hosszúságban kellene énekelni és

melyik szövegrészt – az eljáró tanácsnak nem áll módjában megállapítani, hogy ez a zene a felperes szövegkönyvéhez igazítva készült-e egyáltalán. Ily módon az eljáró tanácsnak százalékos arányt sem áll módjában megállapítani.

Budapest, 2003. szeptember 4.

Dr. Tomori Pál
a tanács elnöke

Dr. Szilágyi István
a tanács előadó tagja

Victor Máté
a tanács szavazó tagja

Wolf Péter
a tanács szavazó tagja

Dr. Kiss Zoltán
a tanács szavazó tagja